

Huvudman

Filipstads kommun
kommun@filipstad.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Åsensskolan i Filipstads kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 4 april 2023.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2022 genomfört en tillsyn av Åsensskolan i Filipstads kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande bestämmelser om undervisningens innehåll och omfattning, om eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare, studiehandledning på modersmålet, extra studietid, elevers frånvaro, särskilt stöd och förebyggande arbete för att skapa studiero.

Skolinspektionen har den 4 april 2023 beslutat att förelägga Filipstads kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisningens innehåll och omfattning samt undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Filipstads kommun en anmärkning rörande studiehandledning på modersmålet.

Filipstads kommun har dels den 16 juni 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder samt dels - efter kompletterande frågor från Skolinspektionen - inkommit med en redovisning den 30 augusti 2023 med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Filipstads kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpes.

Motivering av beslutet

Undervisningens innehåll och omfattning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I beslut den 4 april 2022 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister i skolans arbete avseende undervisning i ämnet svenska som andraspråk. Bedömningen var att alla elever som ska ha undervisning i ämnet svenska som andraspråk inte får det i den omfattning de ska ha, utan att de istället får undervisning i svenska.

Av huvudmannens redovisning framkommer att det framgent, i varje arbetslag, kommer att finnas minst en lärare som har lärarlegitimation och rätt behörighet att undervisa i svenska som andraspråk. Vidare framgår det av redovisningen att lektionerna i svenska och svenska som andraspråk kommer att ligga parallellt med varandra - och således inte på samma schemaposition - så att eleverna som behöver undervisning i svenska som andraspråk får det i den omfattning som de ska ha.

Rättslig reglering

I 10 kap. 4 § skollagen anges att undervisningen i grundskolan bland annat ska omfatta ämnet svenska eller ämnet svenska som andraspråk. Enligt 5 kap 14 § skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev. Av 5 kap. 15 § skolförordningen framgår vidare att undervisningen i svenska som andraspråk ersätter undervisningen i svenska.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde att det fanns brister i skolans arbete avseende att lärarna vid skolenheten har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, förutsatt att de inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. Bedömningen gjordes mot bakgrund av att det fanns lärare som undervisade i ämnen där de inte har behörighet, trots att det fanns behöriga lärare att tillgå i skolenhet-

ens organisation. Skolinspektionen förelade därför huvudmannen att se till att rektorn organiserar verksamheten så att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om inte någon av skollagens undantagsregler är tillämpliga.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolledningen har organiserat verksamheten utifrån personalens behörigheter. Detta har, enligt skolledningen och huvudmannens representant, lett till att de nyrekryterade lärarna bara undervisar i ämnen de är behöriga i. De framgår vidare i redovisningen att andelen behöriga lärare har ökat på skolenheten och att ett antal ej legitimerade lärare inom kort kommer att få sin legitimation.

I de fall där elever fortsatt undervisas av för ämnet obehöriga lärare trots att behöriga lärare arbetar vid skolenheten uppger rektor och huvudmannens representant att de behöriga lärarna på skolenheten agerar handledare och medbedömare för de icke-behöriga.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 13 § skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. Om det enligt 2 kap. 18 § skollagen inte finns någon inom huvudmannens organisation att tillgå som uppfyller kraven enligt 13 §, eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får bedriva undervisningen högst ett år i sänder.

Av förarbeten till skollagen framgår att rektorn har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare används för sådan undervisning som läraren har utbildning för. Det betonas också att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat (prop. 2009/10:165 s. 261 f.).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Filipstads kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde att det fanns brister i skolans arbete gällande studiehandledning på modersmålet. Det framkom i intervjuerna med lärarna och rektorn att elever i behov av studiehandledning på somaliska inte får studiehandledning i den utsträckning de behöver.

Av inkommen redovisning framgår att skolan vidtagit åtgärder. Modersmåsläraren i somaliska kommer att få handledning av biträdande rektor för att utveckla och förbättra studiehandledningen.

Rättslig reglering

En elev ska enligt 5 kap. 4 § skolförordningen få studiehandledning på sitt modersmål om den behöver det.

En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl.

Studiehandledning enligt första eller andra stycket får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (förordning 2020:779).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Filipstads kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller studiehandledning på modersmålet. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Claes Börjesson

Beslutsfattare

Signerat av: Claes Börjesson

X Gunilla Feiff

Föredragande

Signerat av: Gunilla Feiff

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Ola Cederblad medverkat.